

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, 14 Şubat, 1929

Sayı: 116

Dertli Hakkında [*]

Hayat'ın yüzüncü nüshasında A. Talât beyin Ziyaettin Fahri beyin tenkidine cevaben intişar etmiş olan kıymetli makalesini okuyarak aşık Dertli'ye ait mah-tut olmakla beraber esaslı tet-kikata müstenit malûmatımı arz-etmeği muvafık buldum.

Ankarada bulunduğum zaman Rıza Tevfik'in Peyam gazetesinde Dertlinin, Bursanın Beypazarında ve sonra Rumelinin Beypazarın-da tevellüt ve yeniçeri vak'asında öldürülmüş olduğuna dair yan-liş mütalâaları havi neşriyatını bir mektupla kendisine bildirerek tashih ettirmiştim.

Dertli'nin filhakika Koyun Pa-zarındaki cami kabristanında medfun bulunduğu hakkındaki A. Talât beyin ifadeleri pek doğrudur.

Şukadar ki oğlunun isminin Ömer olmasını delil ittihaz ede-rek kendisinin Bektaşî olma-dığına dair mütalâa doğru değildir.

Çünkü bektaşiler bektaşî ola-rak doğmazlar.

Bektaşî olmak için bir mera-simden geçmek lâzımdır, ve buna «Nasip» derler.

Bektaşîlerin bir çokları Kadiri, Rûfai ve emsalî tarikatlara mensûp olmuşlardır ki aşık Dertli de evvel-ce «Halvetiye» tarikinden olduğu halde sonra Mustafa baba ismin-de bir zatten «Nasip» alarak Bek-taşî olduğu muhakkaktır.

Binaenaleyh «Ömer» ismin-deki oğlu Dertli'nin bektaşîliğe intisap etmezden mukaddem ve bektaşîlerin bu itikadına vakıf

[*] Bu mesele hakkında daha fazla öğrenmek isteyenler Hayatın 96,100 ncü nümeralarına bakmalıdırlar.

olmadığı bir zamanda doğmuş olduğundan ismi Ömer kalmıştır.

Meselâ ben kırk yaşında Bek-taşî olmuşum, yirmi beş yaşın-da iken doğan çocuğumun adını Osman koydum. Şimdi ben öl-dükten sonra oğlumun adının Osman olduğunu delil ittihaz ederek benim için «Bektaşî değıl-di» demek, doğru mudur?

Bundan başka Dertli'nin bek-taşî olduğu kendi asariyle müs-pettir. Dertli «Bir Sultan» dan ziyade mutaassıp bir mutasavvıftı.

A. Talât beyin divanında olma-yan, fakât bektaşîler beyninde pek meşhur olan bir nefesinde:

„Söyleme ey zahit yalan dinlemem,
„Bir hak mürşüde bağlı destim benim,
„Sen gibi günde beş vakit kirlenmem,
„Bir vakit bozulmaz abdestim benim”

demiş olduğu gibi daha ileriye giderek:

„Gülbank külüngile zahit ekher”
„Kafanı ezerim senin bilmiş ol”

diye başlayan diğer bir mısran-dada;

„Dinini Si..rim senin bilmiş ol,”

demiştir ki dini bütün bir Sünni bunu söylemez, hatta söyletmez.

Bundan başka halk her zaman Kızılbaş ile Bektaşîyi bir birinden ayırmamıştır.

Bektaşîden başka diğer ta-rikat mensublarına bile Kızılbaş demiştir. Dertli de başka bir ne-fesinde Bektaşî olduğu halde kendisine Kızılbaş dediklerini söylemek istemiştir.

Dertli'nin aleviler köylerine gittiği için onlarla hemhal gö-rünmek istemiş olması ifadesine gelince:

Dertli'nin yaşadığı devirde bek-taşîlerin içine girip te bektaşî ve ve yahut Alevi görünmenin imkânı yoktu.

Hele Anadolu içinde bu kabil olamazdı. Nasibini almamış bir kimse böyle şeye cesaret ede-mez ve ederse mutlaka onu «Munkir, munafık, müfsit» addede-rek öldürmekten çekinmezlerdi. Yakın zamanlara kadar da Bek-taşî muhabbetlerine girilerek onların bazı ferî usul ve itikat-larına vakıf olunduğu vaki olmuş sada gene esas usulleri hakkında esaslı malûmat alınamamıştır.

Bu bapta son zamanlarda vukubulan neşriyatın kâffesi efsane mahiyetinde kalmıştır.

Şu itibarla Dertli heyecanlı bir halk şairi olmakla beraber çok imanlı bir bektaşîydi.

Musikiye mensup olduğum sebeple halk şiirleri meyanında eskiden müridi bulduğum bek-taşîlik dolayısıyla de bütün bektaşî şairlerinin nefeslerinin notalarını cemetmiş olduğundan Halk bil-gisi ve Halk musikisine bir hizmet edebilmek emelile bun-ların bestelerini neşredeceğim için bu eser ve vesikalarım istinaden Dertli hakkındaki ufak bir malûmatımı aynı hizmet endişesile arzettim.

A. Talât bey efendinin Dertli kitabının pek yüksek kıymeti haiz olduğunu makami şükranda beyan etmeği de bir vazife ad deylerim.

Kırklareli Halk Musiki Cemi-yeti reis ve Muallimi:

VAHİT